

Třetí sólové album písničkáře [Jiřího Smrže](#) se jmenuje **Kořeny**. Písně z něj Jiří hrál u nás ve studiu už v roce 2007, ale celé CD vyšlo až v roce 2013. V recenzi je sledujeme po stránce obsahové i aranžérské.

Jiří Smrž, zpívající básník a nenápadný držitel folkového Anděla, sliboval své třetí sólové album mnoho let. V roce 2007 hrál živě v našem studiu šest svých písní. Z nich pět se objevilo v roce 2013 na albu Kořeny. Co se dělo mezitím? V roce 2008 Smrž zveřejnil sedmdesátiminutovou demonahrávku, která měla být předzvěstí už už chystané desky. Tehdy jsem předpovídal, že výsledné album bude o dost kratší a vyjmenoval jsem několik písní,

J I Ř Í S M R Ž K O Ř

které by na něm rozhodně neměly chybět. Dostaly se na ně všechny – *Čistý ubrus pro Bulata*
Okudžavu, *Pro Eržiku*,
Ztrácím tě

,
Margaret

,
Jack a já

,
Přesto

a
Kořeny

– a ještě několik dalších. Album totiž trvá téměř stejně jako ono demo – 68 minut! Nejdelší píseň, rozmáchle epická (a jedna ze Smržových nejsilnějších)

Jack a já

, je osmiminutová. A titulní

Kořeny

, v demoverzi minutová miniatura, „nabobtnala“ novými aranžemi na tři minuty.

Právě aranže jsou zřejmě hlavním důvodem, proč se na album čekalo tolik let. „*Písničkář Jiří Smrž měl letos vydat nové album. Nakonec se rozhodl jeho realizaci o rok odložit, i když má slušnou zásobu nových písní*

“,“ psal jsem v roce 2008. Od té doby Smrž desku několikrát sliboval, domlouval se s doprovodnými muzikanty a především s vydavateli. Nakonec se projekt podařilo dotáhnout do zdárného konce Lubomíru Houdkovi a jeho Galénu, který je na podobné běhy na dlouhou trať se šťastným koncem už zvyklý (viz nedávno vydané rozsáhlý soubor textů Vladimíra Mertvy Mimo čas). Definitivní verze Kořenů se natáčela od června 2010 do března 2013 a Jiří Smrž se na ní obklopil předvídatelnými i překvapivými hosty. Že své písně nenechá v syrových verzích hlas a kytara, se dalo očekávat. Dobře vím, že se svými demonahrávkami Jiří zachází opatrně a že má konkrétní představu o tom, jak by která píseň měla vypadat, případně kdo by mu s ní mohl pomoci. Nakonec si jako svého hlavního spolupracovníka vybral kytaristu

Jiřího Kováře

, který se stal aranžérem písní a producentem alba. Základ doprovodné skupiny dále tvořili baskytarista

Jan Jakubec

s bubeníkem

Milošem Dvořáčkem

, flétnista a saxofonista

Michal Žáček

a v jednotlivých písních

Vojta Zícha

na dobro,

Mário Bihári

na akordeon a další jednotliví hosté.

O písních samotných jsem referoval v recenzi zmíněné demonahrávky. Vyzdvihoval jsem slovní hříčky v písni Přesto, nárůst existenciálních témat a epiky nebo drobné momenty, kdy zdánlivě nadčasová témata dostávají aktuální význam a naopak (Gruzie, Irák). Vše platí i po pěti letech, přičemž citovat bychom mohli z písní už zmíněných i z ostatních. Vrstvení asociací v „tak trochu nekorektní“ modlitbě *Otče noci* patří k nejsilnějším momentům české angažované písňové tvorby vůbec („

Otče infarktu myokardu / dle přiloženého návodu / otče bez nejvyššího soudu / otče justičních podvodů / otče, který jsi vždy trendy / který stvořils tento raut / otče šrotovaných aut“), avšak vše

korunuje jen tak mimochodem pronesené „

otče, víc jsi než tři v jednom

“. Což je podobně trefná práce s jazykem, jako když se v písni

Gastarbeiter

zpívá, že „

jestli se chceš dopředu dostat / stále musíš nejdřív do strany

“. Příběhu z válečného Iráku a postteroristických Spojených států

Jack a já

dodávají na síle dvě konkrétní věty: úvodní zkratka „

jeden ešus, jeden vak

„, která předznamenává Smržův styl vyprávění, a o jedenáct (!) slok dále zvolání „*že to dítě je Jackovo*

„, které zrychluje děj a zároveň má hlavnímu hrdinovi poskytnout výmluvu a záminku k dalšímu jednání. Jenže nedojde k rozuzlení, nýbrž k rozvětvení možného pokračování příběhu – „*Pokud nesla bombu, měl jsem se nechat zabít...*

„ –, který nakonec zůstane bez řešení. Vítězem není vypravěč ani žádná z dalších postav příběhu, ale Smrž jako postmoderní filosof.

Zatímco sílu písničkových výpovědí asi nikdo nezpochybňuje, je zajímavé, že už z několika stran jsem slyšel (umírněnou) kritiku na adresu toho, co mělo být původně jedním z největších kladů alba, totiž aranží. Ano, sólový Jiří Smrž (známe to z koncertů) zní na ploše delší než hodina monotónně. I sám však dokáže do svého hlasu vložit ironii, napětí, lehkost slovních hříček i složitost filosofických obrazů. Posluchač se musí jen trochu víc soustředit. Pokud jeho silné písně zabalíme do pestrých a líbivých aranží, dodáváme jim nový rozměr, ale je otázka, zda také něco neztrácíme. Něco ze své syrovosti, přirozené „ošklivosti“, ze schopnosti vykřičet, vyvrhnout to, čeho byl básník plný. Je skutečně otázka, zda *Gastarbeiterovi* nejvíc sluší rockový doprovod (kytara, basa, bicí), zde pěkná kytara v

Kde je král

přece jen malinko neruší, zda smyčcové kvarteto v

Kořenech

zbytečně neodpoutává pozornost od duchovního textu, který měl zůstat miniaturou. Ano, to všechno je legitimní uvažování. Rozumím kritikům, kterým to množství nástrojů při síle výpovědi přijde zbytečné. Sám bych někde také malinko ubral, ale na druhou stranu cítím, že k aranžím Smrž s Kovářem přistupovali citlivě. Vždyť tam, kde síla výpovědi nutně musí převážit a strhnout na sebe pozornost, zůstal doprovod střídmy (

Jack a já

). A minimalistické aranže volil producent i v opačném případě, kdy text je jednoduchý, nedosahující Smržových filosofických výšin, a přesto by v něm měl posluchač najít plnost příběhu – hovořím o duetu s písničkářkou

Hanou Kopřivovou

Starý žár

. Naopak píseň

Přesto

, s bohatým textem, avšak méně dějová, snese bohatší doprovod.

Ano, album *Kořeny* je opět dotažené do posledního detailu, a to včetně bookletu. Ilustrace jsou abstraktnější než u minulého alba ***Poslední láska*** (což má možná kontrastovat s větší dějovostí nových písní). Dobrým nápadem byl překlad vybraných písní do těch jazyků, s nimiž děj souvisí: do ukrajinštiny (

Pro Eržiku),

angličtiny a arabštiny (

Jack a já

) a znovu do angličtiny (

Ztrácím tě, Margaret

). Kořeny jako album existenciálních písní, črt ze života, uvěřitelných i neuvěřitelných příběhů aspirují na jedno z nejsilnějších českých folkových alb poslední doby. Album jako koncept, jako pečlivě sestavený celek, má přitom jasné směřování – od mnohonásobné obžaloby Boha v *Otče noci*

až po závěrečné pokorné

Kořeny

..”

Do kmene noci / se vrací zpěv / z javory housle / ty duše dřev. // Do listí dne / se vrací jas / do kořenů zpíváš / Deo gratias

.“ Cesta od noci k jasu během 68 minut.

Vydavatel: [Galén](#)

Rok vydání: 2013

Žánr: folk

Celkový čas: 68:50

www.jirismrz.com

Napsáno pro [Radio Proglas](#)

{desky 1269}